

КОНФИСКАЦИЈА ИМОВИНЕ У САВРЕМЕНОМ КРИВИЧНОМ ПРАВУ

Драган Јовашевић

Универзитет у Нишу, Правни Факултет, Ниш, Србија
jovas@prafak.ni.ac.rs

Апстракт

У структури криминалитета од најстаријих времена до данас, како у нашој, тако и у другим земљама, преовладава имовински криминалитет. Управо зато сва кривична законодавства у систему кривичних санкција прописују различите врсте имовинских кривичноправних мера као ефикасан одговор друштва према учиниоцима имовинских кривичних дела. У имовинске кривичноправне мере спадају: 1) имовинске казне: новчана казна и конфискација имовине, 2) имовинска мера безбедности одузимања предмета, 3) мера одузимања имовинске користи која је прибављена кривичним делом и 4) одузимање имовине проистекле из кривичног дела. Иако спада у најстарије врсте казни, конфискацију имовине више не познаје ново кривично право Србије. Њу ипак предвиђају поједина упоредна кривична законодавства, као и неки међународни документи сматрајући је адекватном санкцијом према учиниоцима најтежих кривичних дела (нпр. дела организованог криминала). Управо о појму, садржини, карактеристикама, врстама, природи и дејству казне конфискације имовине говори овај рад.

Кључне речи: имовински криминалитет, имовинске мере, казне, конфискација имовине, закон, одговорност.

THE CONFISCATION OF PROPERTY IN MODERN CRIMINAL LAW

Abstract

In the structure of criminality since the oldest days until today, in our as well as in other countries, crimes against property have been the most frequent. That is the reason why all criminal legislations prescribe different types of punishments that affect perpetrator's property as an efficient answer of the society to crimes against property. Measures that affect perpetrator's properties include the following: 1) punishments affecting property: fine and confiscation of property, 2) safety measure that includes seizure of objects, 3) measure of confiscation of financial benefit obtained by the commission of criminal offence and 4) confiscation of property derived from the commission of criminal offence. Although it represents one of the oldest punishments, the confiscation of property does not exist in Serbian criminal law. However, comparative

criminal legislation is familiar with this sanction, as well as some international documents, considering it an adequate sanction for the perpetrators of the most serious criminal offences (such as organized crime). In this paper, contents, characteristics, types, natures and effects of the punishment of confiscation of property are discussed.

Key words: crimes against property, property measures, penalties, confiscation of property, law, responsibility

УВОДНА РАЗМАТРАЊА

Имовинске казне настале су веома рано, још у доба претварања приватне освете у композицију (откупнину) са појавом робно-новчане привреде. Композицију је држава чак и фаворизовала јер је један део наплаћених средстава припадао њој на име посредовања између оштећеног (његове породице) и учиниоца кривичног дела (његове породице), а други део оштећеном лицу. Временом су ова два дела композиције добила самосталност, тако да се први део претворио у новчану казну која има јавноправни карактер, а други део у накнаду штете која има грађанскоправни карактер. Касније је настала казна конфискације имовине као потпуно одузимање имовинских вредности и права осуђеном лицу. Обе имовинске казне су се рано појавиле у кривичном праву и широко су примењиване све до данас.

У правној теорији се против имовинских казни уопште, а посебно против казне конфискације имовине, истичу следећи приговори (Selinšek, 2007, стр. 273–278):

1) имовинске казне нису личне природе, јер се њиховим извршењем погађају и чланови породице учиниоца кривичног дела који нису криви за извршење дела, чиме ове казне губе карактер личне санкције и представљају облик колективног кажњавања. Против овог аргумента се истиче чињеница да ни остале казне (посебно казна затвора у дужем трајању) нису сасвим личне природе, јер и оне лишвају породицу прихода који је остваривао осуђеник пре одласка у заводску установу;

2) имовинске казне су неправичне, јер неједнако погађају сиромашне и богате грађане као учиниоце кривичних дела. Присталице имовинских казни истичу да овај аргумент отпада јер се одмеравање имовинских казни врши с обзиром на имовинско стање учиниоца (његове приходе, као и расходе за издржавана лица) кривичног дела, при чему се узима у обзир и број чланова породице које издржава учинилац, односно који живе од његове имовине;

3) извршење имовинских казни може да се избегне њеним потпуним или делимичним отуђењем, нпр. задужењем, поклонима, раскидом радног односа или губитком извора прихода на други начин и

4) имовинске казне не утичу на преваспитање учиниоца кривичног дела, јер не погађају узроке криминалне делатности и не делују антикриминогено. Као противаргумент се истиче чињеница да и остале казне не погађају увек узроке криминалитета.

Иако се овим казнама могу ставити замерке, оне се ипак сматрају као погодна средства за борбу против криминалитета, посебно када се ради о лакшим кривичним делима, делима која су извршена из користољубља или у намери прибављања противправне имовинске користи и као алтернатива кратких казни затвора (Јовашевић, 2001, стр. 230–243). Новчана казна (Јовашевић, Стевановић, 2011, стр. 156–161) данас је најчешће прописана и изрицана врста имовинских кривичних санкција уопште. Поред ње, сва савремена кривична законодавства познају и друге врсте имовинских кривичноправних мера. То су: 1) казна конфискације имовине, 2) мера безбедности одузимања предмета, 3) одузимање имовине прибављене кривичним делом као посебна имовинска кривичноправна мера *sui generis* и 4) одузимање имовине простекле из кривичног дела (Turković et al., 2013, стр. 60–65).

Новчана казна (Horvatić, 2003, стр. 168–174) састоји се у обавези осуђеног лица да у одређеном року уплати судском пресудом одређени новчани износ у корист државе. Изрицањем новчане казне између учиниоца дела (осуђеног лица) и државе (буџета) ствара се облигациони однос у коме се држава појављује као поверилац, а учинилац дела као дужник. Новчана казна се може изрећи као главна и као споредна казна. Као главна казна, она се може изрећи када је у закону прописана алтернативно са казном затвора. Као споредна казна, она се може изрећи: а) када је у закону кумулативно прописана са казном затвора и б) када није уопште прописана за кривично дело, али је дело извршено из користољубља. Новчана казна данас представља често изрицану кривичну санкцију, иако је у посебном делу Кривичног законика ретко прописана за поједина кривична дела. А и тада никада није прописана са посебним минимумом и посебним максимумом, већ је изриче суд по слободном нахођењу у границама општег минимума и максимума. Закон прецизно прописује начин и поступак њеног изрицања, односно извршења (Ђорђевић, Ђорђевић, 2014, стр. 86–89).

КАЗНА КОНФИСКАЦИЈЕ ИМОВИНЕ

Појам, врсте и карактеристике казне конфискације имовине

Као имовинска казна (Grozđanić, Škorić, 2009, стр. 178–181), конфискација имовине се, историјски гледано, појавила веома рано, још у доба преласка натуралне у робно-новчану привреду. Од најстаријих писаних правних споменика, па све до 1990. године ова врста

казне је егзистирала у правном систему наше земље (СФР Југославије). У то време она је била предвиђена различитим правним документима као што су: Закон о конфискацији имовине и о извршењу конфискације¹ из 1946. године, Општи кривични закон из 1947. године, Кривични законик ФНРЈ из 1951. године и Кривични закон СФРЈ из 1976. године. После укидања, накратко је уведена у кривично право Републике Србије од априла 2003.² до 1. јануара 2006. године, али само за кривична дела са елементом организованог криминала, и то као споредна казна под условом да је учиниоцу изречена као главна казна затвора у трајању од најмање четири године.

У правној теорији се на различите начине одређују појам и садржина конфискације имовине (Мрвић Петровић, 2005, стр. 150–151). Конфискација имовине се састоји у одузимању имовине осуђеног лица без накнаде у границама које су прописане законом. Но, закони на нешто другачији начин одређују њен појам. Тако члан 36 Општег кривичног закона³ из 1947. године конфискацију имовине дефинише као одузимање без накнаде у корист државе целокупне имовине или тачно одређеног дела имовине физичког или правног лица. Члан 36 Кривичног законика ФНРЈ⁴ из 1951. године ову казну одређује као одузимање имовине осуђеног лица без накнаде.

Изрицањем ове казне заснива се стварноправни однос државе над имовином осуђеног лица (Радовановић, 1975, стр. 318). Дакле, држава постаје власник имовине осуђеног лица која је обухваћена конфискацијом. Њено изрицање није обавезно, већ суд у сваком конкретном случају одлучује о њеној примени. Изриче се само као споредна казна уз казну затвора. Она се не може изрећи уз новчану казну. То је казна којом се одузима легално стечена имовина учиниоца кривичног дела, па у великој мери погађа и друга лица која немају везе са кривичним делом, нпр. породицу учиниоца (Стојановић, 2006, стр. 264). Или то је насилно одузимање имовинских вредности и права од учиниоца кривичног дела или других лица за које се оценило да према њима треба применити ову меру (Игњатовић, 2007, стр. 150). Ради се о кривичној санкцији која подразумева одузимање целокупне имовине или само једног њеног дела или неког добра осуђеног лица у корист државе, а на основу одлуке суда (Прадел, 2009, стр. 25).

У правној теорији се разликују две врсте конфискације (Срзентић, Стајић, Лазаревић, 1986, стр. 367). То су: а) општа (потпуна)

¹ Службени лист ФНРЈ. Бр. 61(1946), 74(1946) и 105(1946).

² Конфискација имовине је поново уведена Законом о изменама и допунама Основног кривичног закона. Службени гласник Републике Србије. Бр. 39(2003).

³ Службени лист ФНРЈ. Бр. 106(1947).

⁴ Службени лист ФНРЈ. Бр. 13(1951).

конфискација, којом се одузима целокупна имовина осуђеног лица која према закону уопште може да буде предмет ове казне и б) специјална (делимична) конфискација, којом се одузима само део имовине осуђеног лица. Њеном применом се од осуђеног лица одузимају само одређени предмети (добра – зграда, стан, део земљишта) или одређене вредности имовине у ком случају је суд дужан да у пресуди тачно одреди обим и врсту имовине која је предмет одузимања. Но, постоје и таква схватања (посебно у совјетској теорији) која, поред потпуне и делимичне, разликују и специјалну конфискацију имовине. Она се састоји у одузимању одређених предмета добијених услед извршеног кривичног дела или који су били оруђе за извршење кривичног дела (Јерemiћ, 1947, стр. 76).

Такође, у теорији се сматра да казна конфискације имовине има следеће карактеристике (Јовашевић, 2010, стр. 289–291):

- 1) то је принудна мера која се изриче против и мимо воље учиниоца кривичног дела;
- 2) она мора бити предвиђена у закону, као и услови за њену примену (начело законитости);
- 3) ову казну изриче суд конкретном учиниоцу кривичног дела у законом прописаном кривичном поступку;
- 4) она се односи на имовину осуђеног лица коју оно поседује у време доношења правноснажне судске одлуке;
- 5) ова казна не може да обухвати будућу имовину осуђеног лица;
- 6) она не може да обухвати имовину чланова породице осуђеног лица;
- 7) њеном применом се осуђеном лицу никада ефективно не одузима целокупна имовина, већ му се оставља један њен део у висини нужних трошкова који су потребни за издржавање осуђеног лица и чланова његове породице;
- 8) конфискована имовина прелази у државну својину;
- 9) она представља споредну врсту казне; то значи да се никада не може изрећи самостално, већ само уз казну затвора;
- 10) конфискацијом имовине не дира се у право трећих лица (законско или укњижено право уживања, залог, хипотеке или право становања) на одузетој имовини;
- 11) конфискована имовина се може користити и за накнаду штете која је причињена извршеним кривичним делом,
- 12) примена ове казне није везана за имовинску корист која је прибављена кривичним делом, па је треба разликовати од имовинске мере *suī generis* – одузимање имовинске користи која је прибављена кривичним делом;
- 13) конфискована имовина може да се врати осуђеном лицу ако се одлука о конфискацији имовине укине у накнадном поступку по ванредним правним лековима или актом амнестије или помилова-

ња; ако то није могуће, тада се утврђује стварна вредност одузете имовине у новцу и тако се врши повраћај њене вредности и

14) у случају покретања поступка за кривично дело за које је по закону могуће изрећи казну конфискације имовине суд је овлашћен да предузме одговарајуће мере обезбеђења те имовине, ако то је оправдано и целисходно на основу околности конкретног случаја како би се спречило да оптужени до окончања поступка располаже овом имовином у целини или делимично и тако покуша да избегне примену ове казне.

Историјски развој казне конфискације имовине

Први писани правни споменик настао на тлу Републике Србије који је прописивао казну конфискације имовине је Душанов законик (Николић, Ђорђевић, 2002, стр. 217–229) из 1349. и 1354. године. Он је познавао три врсте имовинских казни. То су: вражда, новчана казна (глоба) и конфискација имовине. Конфискација имовине се састојала у одузимању целокупне имовине осуђеног лица или како Законик каже: "да се кућа распе" или "да се село распе и оплени". Ова се казна могла изрицати за различита кривична дела као што су: невера (члан 52), чињење зла приселици од стране властелина (члан 57), увреда судије (члан 111), ако се у селу нађе разбојник (члан 145) или ако се у селу нађе златар који тајно кује новац (члан 169).

Уредба о војним судовима из маја 1944. године је, поред главних, познавала и споредне казне где се убрајала и конфискација имовине (чл. 12–17).

Закон о врстама казни⁵ из јула 1945. године у члану 1 је предвиђао, између осталих, и казну конфискације имовине. Она се, после измена и допуна⁶ из 1946. године, састојала у принудном одузимању без накнаде у корист државе целокупне имовине или одређеног дела имовине осуђеног лица. То значи да је закон разликовао две врсте конфискације имовине. То су: а) потпуна конфискација, која се састојала у одузимању целокупне имовине осуђеног лица и изрицала се обавезно уз казну губитка држављанства и б) делимична конфискација, која се састојала у одузимању у пресуди тачно одређене имовине. Предмет конфискације су били предмети којима је кривично дело извршено или предмети који су били намењени за извршење кривичног дела. Без обзира о којој се врсти конфискације имовине радило, она се могла изрећи као главна и као споредна казна. Као споредна казна изрицала се уз казну принудног рада без лишења

⁵ Службени лист ДФЈ. Бр. 48(1945).

⁶ Закон о изменама и допунама Закона о врстама казни. Службени лист ФНРЈ. Бр. 66(1946).

слободе у трајању дужем од једне године, а уз казну лишења слободе са принудним радом ако је изречена казна у трајању дужем од шест месеци.

Општи кривични закон⁷ из 1947. године у глави четвртој је као једну од казни за учиниоце кривичних дела прописивао и казну конфискације имовине (члан 36). Закон је разликовао две врсте конфискације имовине. То су: а) потпуна и б) делимична конфискација која се могла изрећи и као главна и као споредна казна. Ова се казна могла изрећи и физичком и правном лицу (члан 16) као учиниоцу кривичног дела.

Кривични законик ФНРЈ⁸ из 1951. године у члану 36 је прописивао казну конфискације имовине. Она се могла изрећи учиниоцу кривичног дела само када је то било изричито одређено законом. Састојала се у одузимању имовине осуђеног лица без накнаде. Јављала се у два облика. То су: а) потпуна или општа конфискација, којом се одузимала целокупна имовина осуђеног лица и б) делимична или специјална конфискација, којом се одузимао само један део имовине осуђеног лица. Даном правноснажности пресуде конфискована имовина постајала је општенародна имовина.

Кривични закон СФРЈ⁹ из 1976. године у члану 40 је прописивао казну конфискације имовине. Она се састојала у одузимању имовине осуђеном лицу у границама предвиђеним законом. То значи да је била предвиђена само потпуна конфискација имовине осуђеног лица уз одређена ограничења. Она се могла изрећи само за кривична дела за која је изричито прописана у посебном делу Закона под условом да је учиниоцу изречена казна затвора у трајању од најмање три године. То указује да се овде радило о споредној казни која се могла изрећи уз казну затвора (у наведеном трајању) или уз смртну казну. Доношењем Закона о изменама и допунамама Кривичног закона СФРЈ 6. јула 1990. године¹⁰ ова казна је брисана из система кривичних санкција у нашој земљи.

Накратко је ова врста имовине казне поново уведена Законом о изменама и допунама Кривичног закона СРЈ 11. априла 2003. године, али само за кривична дела са елементом организованог криминала.

---

⁷ Службени лист ФНРЈ. Бр. 106(1947).

⁸ Службени лист ФНРЈ. Бр. 13(1951).

⁹ Службени лист СФРЈ. Бр. 44(1976).

¹⁰ Службени лист СФРЈ. Бр. 38(1990).

Казна конфискације имовине у међународном праву

Конфискација имовине као посебна врста казне изразито генерално превентивног карактера предвиђена је у више међународних докумената који се односе на супротстављање различитим облицима и видовима најтежег, најопаснијег криминалитета данашњице. Ови документи препоручују увођење ове казне националним кривичним законодавствима. Тако је казна конфискације имовине предвиђена у следећим документима: 1) Конвенцији ОУН против транснационалног организованог криминала у члану 12¹¹, 2) Кривичноправној конвенцији о корупцији у члану 19¹², 3) Међународној конвенцији о сузбијању финансирања тероризма у члану 8¹³ и 4) Конвенцији Савета Европе о прању, тражењу, заплени и конфискацији прихода стечених криминалом у члану 2.¹⁴

Конвенција ОУН против транснационалног организованог криминала (позната као „Палермо конвенција“) у члану 12 под конфискацијом имовине подразумева одузимање или трајно лишавање права својине осуђеног лица по налогу суда или другог надлежног органа. Имовина обухвата ствари сваке врсте, материјалне и нематеријалне, покретне или непокретне, процењиве или непроцењиве, као и правна документа којима се доказује право или интерес у односу на такве ствари. Применом ове казне треба одузети: 1) добит која је стечена извршењем кривичних дела која су обухваћена овом Конвенцијом или имовине чија вредност одговара вредности те добити, 2) имовину, опрему или друга средства (инструменте) који су коришћени или су намењени за коришћење у вршењу кривичних дела из ове конвенције и 3) имовину у коју је трансформисана или претворена делимично или у целости добит која је стечена извршењем кривичног дела.

Кривичноправна конвенција о корупцији у члану 19 као једно од средстава у супротстављању различитим облицима и видовима корупције предвиђа и конфискацију имовине или на други начин лишавање права својине на средствима и приходима која су остварена кривичним делом од стране физичких или правних лица.

Међународна конвенција о сузбијању финансирања тероризма у члану 8 предвиђа обавезу за државе потписнице да у свом националном законодавству предвиде мере за идентификацију, откривање, замрзавање и заплenu средстава која се користе за финансирање међународног тероризма. Применом казне конфискације имо-

¹¹ Службени лист СРЈ. Међународни уговори. Бр. 6(2001).

¹² Службени лист СРЈ. Међународни уговори. Бр. 2(2002).

¹³ Службени лист СРЈ. Међународни уговори. Бр. 7(2002).

¹⁴ Службени лист СРЈ. Међународни уговори. Бр. 7(2002).

вине одузимају се средства која се користе за извршење кривичних дела или која су настала извршењем кривичних дела међународног тероризма.

Конвенција Савета Европе о прању, тражењу, заплени и конфискацији прихода стечених криминалом у члану 2 одређује конфискацију имовине као казну или меру коју нареди суд после поступка у вези са кривичним делима која има за последицу коначно одузимање имовине. Њеном применом се од осуђеног лица одузимају средства или имовина који представљају приход од кривичних дела и конфискује приход које се састоји у захтеву да се плати новчани износ који одговара вредности таквих прихода.

Такође и Римски статут сталног Међународног кривичног суда у члану 77 као споредну казну учиниоцима међународних кривичних дела: 1) злочин геноцида, 2) злочин против човечности, 3) злочин агресије и 4) ратни злочини предвиђа конфискацију прихода, власништва и добара који су добијени директно или индиректно извршеним злочином имајући при томе у виду права добронамерне треће стране (Јовашевић, 2011, стр. 219).

Казна конфискације имовине у упоредном кривичном праву

На бази наведених међународних докумената универзалног (ОУН) или регионалног (Савет Европе) карактера, казну конфискације имовине познају и кривична законодавства појединих држава.

Кривични законик Албаније¹⁵ у петој глави прописује главне и споредне казне. У члану 36 предвиђена је казна конфискација имовине. Она се према овом законском решењу састоји у обавезном одузимању и преносу у корист државе средстава која су служила или су била изабрана да служе као средства за извршење кривичног дела, као и предмета, новца или друге имовине коју је учинилац или друго физичко или правно лице стекло извршеним кривичним делом, као и дате и обећане награде за извршење кривичног дела.

Кривични законик Аустрије (Foregger, Serini, 1989, стр. 22–23) у члану 22 предвиђа казну конфискације имовине (заплена). Применом ове имовинске казне од учиниоца кривичног дела се одузима поклон или друга новчана вредност коју је учинилац унапред или касније примио за извршење кривичног дела, под условом да на то одузимање не полаже право треће лице које није учествовало у извршењу кажњивог дела. У случају да се не ради о физичкој ствари или ако учинилац више не поседује предмет или корист, он ће се осудити да плати новчани износ који одговара вредности поклона или друге користи.

¹⁵ Criminal code of the Republic of Albania. Official text. Tirana. 2000. p.18.

Кривични законик Белорусије¹⁶ у члану 61 предвиђа казну конфискације имовине. Она се састоји у одузимању целокупне или дела имовине осуђеног лица без накнаде у корист државе. Казна се изриче учиниоцима тешких и нарочито тешких кривичних дела, која су учињена у циљу стицања добити. Ако се учиниоцу одузима само део имовине, у пресуди се мора тачно назначити на који део имовине (добара) се ова казна односи, при чему се не може одузети имовина која је неопходна за живот осуђеног лица и његове породице, нити предмети који су наведени у посебном закону. Ова казна се не може изрећи уз новчану казну или казну тешког рада. Поред потпуне и делимичне конфискације, Кривични законик Белорусије познаје и специјалну конфискацију. Њеном применом се од учиниоца кривичног дела одузима имовина која је стечена извршењем кривичног дела, приход који је остварен коришћењем те имовине, као и предмети који су директно повезани са извршеним кривичним делом, осим ако они не служе за намирење проузроковане штете оштећеном лицу.

Кривични законик Бугарске¹⁷, поред новчане казне, познаје и казну конфискације имовине. Она је прописана у члану 44. Састоји се у одузимању имовине осуђеног лица без накнаде у корист државе. То значи да се она не може изрећи осуђеном лицу које уопште нема имовину, нити се њеном применом могу одузети одређени предмети изричито прописани законом: а) предмети који су неопходни осуђеном лицу и његовој породици за личну употребу, б) предмети који су неопходни за обављање одређеног занимања и в) предмети намењени за издржавање породице за период од годину дана. Одузета имовина се може користити и за накнаду штете оштећеном лицу, као и за исплату дуговања осуђеног лица (Ненов, Стојнов, 1992, стр. 258–262).

Кривични законик Естоније (Запелалова, Манцева, 2001, рр. 56–57) у члану 33 прописује специјалну конфискацију имовине. Према овом законском решењу суд може одузети средства и оруђа која су употребљена за извршење кривичног дела, као и имовину и другу добит која је прибављена кривичним делом. При томе је изричито одређено да се у ставу 3 специјална конфискација може применити према: а) предметима који су послужили као непосредно средство за извршење кривичног дела или добити која је прибављена тачно одређеним кривичним делима, б) предметима и средствима чије одузимање налажу специјални разлози (при чему суд у сваком конкретном случају процењује карактер ових разлога), в) превозним и другим средствима која су коришћена за вршење кријумачерња

---

¹⁶ Criminal code of the Republic of Belarus. Official text. Minsk. 2000. p. 21.

¹⁷ Сборник наказателни закони, Софија, СофиР, 1995. године, р. 24.

ако је њихов власник знао или био дужан да зна да се незаконито користе, г) произведеним предметима или копијама који су у вези са порнографијом или пропагирањем порнографске садржине, д) пиратским копијама, ђ) предметима који су настали повредом патентног права и е) другим предметима који су настали вршењем кривичних дела против интелектуалне својине.

Кривични законик Јапана (Коробаев, Еремин, 2002, стр. 38) у члану 19 међу казнама прописује и казну конфискације имовине. Сам је закон одредио да тачно одређени предмети могу бити одузети од учиниоца кривичног дела, али и од других лица код којих се ти предмети нађу или је кривично дело извршено како би та лица дошла до таквих предмета. Као предмет конфискације могу се јавити следећи предмети: а) који се јављају као елеменат бића кривичног дела, б) који су употребљени за извршење или припремање кривичног дела, в) који се јављају као резултат извршеног кривичног дела и г) који су послужили као разлог за извршење кривичног дела.

Кривични законик НР Кине (Pagle, 1998, р. 21) у члану 59 прописује казну конфискације имовине. Она се састоји у одузимању имовине осуђеног лица без накнаде и предаји држави у власништво. Висина ове казне не зависи од висине противправно прибављене имовинске користи. Она се изриче као споредна казна уз смртну казну или казну затвора.

Кривични законик Летоније (Lukashov, Sarkisova, 2001, стр. 78) у четвртој глави предвиђа појам и врсте казни за учиниоце кривичних дела. Међу казнама се, између осталих, налази и казна конфискације имовине. Она је прописана у члану 42. Састоји се у обавезном одузимању имовине осуђеног лица без накнаде и њеном преношењу на државу. Законик разликује два облика ове казне. То су: а) потпуна и б) делимична конфискација имовине. Код делимичног одузимања имовине суд је у обавези да таксативно наведе која се имовина, добра или вредности њеном применом одузимају. Но, примена ове казне је ограничена само према учиниоцима кривичних дела где је то изричито прописано у посебном делу Кривичног законика.

И Кривични законик Литваније (Богдашич, 2004, стр. 80–82), међу казнама, познаје у члану 72 казну конфискације имовине. То је казна која се састоји у одузимању имовине или предмета без накнаде од учиниоца кривичног дела или његових саучесника. Применом ове казне одузимају се: а) новац и други предмети које је учинилац прибавио вршењем кривичног дела, б) новац и други предмети који се користе за извршење кривичног дела и в) новац и предмети који се добијају као поклон ради учињеног кривичног дела. Ови се предмети могу одузети не само од учиниоца кривичног дела, већ и од трећих лица на које су пренети у следећим случајевима: а) ако су предмети пренети на ова лица у циљу извршења кривичног дела и б) ако

су трећа лица знала или морала да знају да су предмети и имовина стечени кривичним делом. Ако одузимање предмета у конкретном случају није могуће (јер је предмет уништен, изгубљен, затурен или се не зна где се налази), тада се од учиниоца кривичног дела одузима новчани износ који одговара вредности тих предмета.

Кривични законик Немачке¹⁸ у члану 43а, под називом: „Имовинска казна“, прописује конфискацију имовине. Применом ове казне суд може уз казну доживотног затвора или казне затвора у трајању преко две године осудити учиниоца кривичног дела на плаћање одређеног новчаног износа чија је висина одређена вредношћу његове имовине. Практично применом ове споредне казне учиниоцу кривичног дела се може одузети целокупна (општа конфискација) или само дело имовине (делимична конфискација). При томе Законик одређује да висина на овај начин одузете имовине не зависи од висине кривичним делом прибављене противправне имовинске користи.

Кривични законик Руске Федерације (Федосова, Скуратова, 2005, р. 38) из 1996. године је предвиђао у члану 44 (врсте казни) у ставу ж казну конфискације имовине. Ова се казна (Рарог, 2008, стр. 312–314) састојала у одузимању без накнаде целокупне имовине или њеног дела од осуђеног лица. Одузета имовина је прелазила у државну својину. Но, примена ове казне је била ограничена само на учиниоце тешких и нарочито тешких кривичних дела. У члану 15 сам је Законик одредио појам тешког и нарочито тешког кривичног дела. У смислу става 4 као тешко кривично дело сматра се умишљајно и нехатно извршено кривично дело за које је предвиђена максимална казна затвора до десет година. У ставу 5 као нарочито тешко кривично дело је одређено такво умишљајно дело за чије је извршење прописана казна затвора преко десет година или тежа врста казне. На овај начин су одређени појмови тешког и нарочито тешког кривичног дела и у другим кривичним законодавствима која су настала распадом Совјетског Савеза, а која уопште познају казну конфискације имовине. Изменама и допунама Кривичног законика¹⁹ из 2003. године ова казна је укинута.

Кривични законик Украјине²⁰ у систему казни, у члану 59 предвиђа, између осталих, и казну конфискације имовине. Она се састоји у присилном одузимању целокупне или дела имовине осуђеног лица без накнаде у корист државе. То значи да и овај Законик познаје два облика ове казне. То су: а) потпуна и б) делимична конфискација имовине. Ако се у судској одлуци определи за примену дели-

¹⁸ StGB. Strafgesetzbuch. 50. Auflage. Munchen. Beck. 2012. p. 22.

¹⁹ Росијскоја газета. Но. 50(2003).

²⁰ Kriminalnij kodeks Ukraјini. Oficijne vidanija. Verhovna rada Ukraјni. Kiev. Parlamentske vidavnictvo. 2003, стр.18.

мичне конфискације имовине, суд је дужан да тачно наведе на који се део имовине примена ове казне односи. Ова се казна изриче само учиниоцима тешких и нарочито тешких кривичних дела и то када је изричито прописана код појединих кривичних дела у посебном делу Законика. При томе је Законик изричито одредио која имовина осуђеног лица не може бити предмет извршења ове имовинске казне.

ОДУЗИМАЊЕ ИМОВИНСКЕ КОРИСТИ

У систему имовинских кривичноправних мера у праву Републике Србије, поред новчане казне (као казне) и одузимања предмета (као мере безбедности) постоје још две врсте мера ове врсте. То су: 1) одузимање имовинске користи прибављене кривичним делом и 2) одузимање имовине проистекле из кривичног дела, па је потребно одредити њихов међусобни однос (сличности и разлике).

Одузимање имовинске користи

Мера одузимања имовинске користи (Petrović, Jovašević, 2005, стр. 373–375) је у наше кривично право уведена 1959. године, и то као врста мере безбедности. Као посебна кривичноправна мера *sui generis* она се састоји у одузимању од учиниоца кривичног дела новца, предмета од вредности и сваке друге имовинске користи која је прибављена кривичним делом (чл. 91–92 КЗ). Њена правна природа је спорна, па се у неким кривичним законима јавља као мера безбедности, односно као споредна казна. Ова мера има двојако одређени циљ: а) да нико не може да задржи имовинску корист прибављену кривичним делом и б) да се обештети лице које је оштећено извршеним кривичним делом (под условом да је ово лице познато и да је поднело благовремено имовинскоправни захтев за накнаду причињене штете). У основи примене ове мере се налази принцип правичности путем кога се успоставља имовинско стање које је постојало пре извршења кривичног дела. Но, ова мера има и превентивни карактер јер се и само осуђено лице, као и потенцијални учиниоци кривичних дела теже одлучују на извршење кривичног дела (имовинског карактера из лукративних побуда) ако знају да прибављену корист не могу да задрже. Тако ова мера у својој природи садржи и казнене елементе, елементе зла које се наноси учиниоцу дела. Ради се о кривичноправној мери која се изриче супсидијарно одлуком суда само уколико имовинска корист још није враћена или њено одузимање није садржано у претходно досуђеном имовинско правном захтеву.

Издавање и осамостаљење мере одузимања имовинске користи у посебну кривичноправну меру произлази из чињенице што она нема карактер кривичне санкције коју изриче суд према законским условима за њено изрицање. Дакле, не ради се о примени кри-

вичне санкције, већ о примени правног принципа – о реституцији или успостављању ранијег правног и фактичког стања који истовремено делује и као психолошка принуда на учиниоца да прибављање користи не може да буде мотив за предузимање криминалне делатности. Њена примена се темељи на принципу "nullum commodum capere potest de sua propria iniuria" (нико не може да има користи од сопственог злодела). Одузимање имовинске користи треба разликовати од накнаде штете коју остварује оштећено лице, али и од привременог или трајног одузимања имовине сходно Закону о одузимању имовине проистекле из кривичног дела.²¹

Имовинска корист се одузима судском одлуком којом је утврђено извршење кривичног дела.²² Од учиниоца се обавезно одузима новац, предмети од вредности и друга имовинска корист који су прибављени кривичним делом, а ако одузимање није могуће (нпр. због тога што је предмет уништен, изгубљен или продат непознатом лицу), онда ће се учинилац обавезати: а) да преда у замену другу имовинску корист која одговара вредности имовине прибављене извршењем кривичног дела или проистекле из кривичног дела или б) да плати новчани износ који одговара прибављеној имовинској користи. Имовинска корист прибављена кривичним делом се одузима и од правног или физичког лица на која је пренесена без накнаде или уз накнаду која не одговара стварној вредности. Ова се корист одузима не само од учиниоца кривичног дела, већ и од другог лица које је извршењем кривичног дела такву корист прибавило у конкретном случају (Лазаревић, 2005, стр. 285–289). У вези са применом ове мере у теорији и судској пракси се разматра питање појма имовинске користи. Под овом се коришћу подразумева сваки имовински ефекат који представља противправну добит за учиниоца. То нису само новац и предмети, већ и услуге, коришћење одређених предмета без давања адекватне противвредности, уштеде, имовинска погодновања и сл., дакле, све што има неку имовинску вредност или финансијске ефекте. Изван овог појма су нематеријална погодновања личне природе, осим ако немају непосредне финансијске предности, односно уштеде.

---

²¹ Службени гласник Републике Србије. Бр. 32(2013) који је замењен истоименим законом, који је објављен у Службеном гласнику Републике Србије. Бр. 97(2008).

²² У вези са овим решењем треба истаћи дилему да ли се ова мера може изрећи према неурачунљивим лицима, малолетницима или лицима која учине противправно дело без кривице (с обзиром на објективно-субјективни појам кривичног дела који произилази из одредаба новог Кривичног законика), будући да тада нема одлуке суда којом је „утврђено извршење кривичног дела“, јер на страни учиниоца недостаје кривица као битни конститутивни субјективни елемент појма кривичног дела.

Као друго спорно питање у пракси јавља се утврђивање висине имовинске користи која се мора одузети одлуком надлежног суда. Овде се разликује неколико схватања. Најшире је схватање које тражи да се учиниоцу кривичног дела признају сви трошкови које је имао у вези или поводом извршења кривичног дела, док је насупрот њему схватање према коме учиниоцу не треба признати никакве трошкове, већ му треба одузети целокупну прибављену имовинску корист. Између ових је умерено схватање према коме се учиниоцу дела при утврђивању висине прибављене имовинске користи морају признати одређени трошкови које је имао у вези са извршењем кривичног дела, али се ту схватања разилазе у погледу одређивања који су трошкови „оправдани“, односно који трошкови представљају материјални еквивалент за труд учиниоца уложен у радњу кривичног дела или који произилазе из саме природе извршеног дела. Према "теорији салда" од учиниоца кривичног дела се одузима само "чиста добит", наиме од укупне вредности коју учинилац оствари извршеним кривичним делом одузимају се нужни трошкови и издаци учиниоца (Novoselec, 2004, стр. 440).

Одузимање имовинске користи треба разликовати од права оштећеног на накнаду штете која му је причињена извршеним кривичним делом. У том циљу члан 93 КЗ уређује заштиту права оштећеног и однос његовог права према примени посебне кривичноправне мере одузимања имовинске користи. Овде се разлику две ситуације: 1) када је оштећени у кривичном поступку поднео имовинскоправни захтев за накнаду штете и 2) када оштећени у кривичном поступку није поднео имовинскоправни захтев. У првој ситуацији могућа су два решења: а) ако је у кривичном поступку усвојен имовинскоправни захтев оштећеног, тада суд изриче одузимање имовинске користи само уколико она прелази досуђени имовинскоправни захтев оштећеног и у том износу и б) ако је оштећени у кривичном поступку у погледу свог имовинскоправног захтева упућен на парницу, онда он може тражити да се намири из одузете имовинске користи под условом да покрене парницу у року од шест месеци до дана правноснажности одлуке којом је упућен на парницу (објективни рок). У другој ситуацији, када оштећени није у кривичном поступку поднео имовинскоправни захтев, он може захтевати намирење из одузете имовинске користи само ако је ради утврђивања свог захтева покренуо парницу у року од три месеца од сазнања за пресуду којом је изречено одузимање имовинске користи (субјективни рок), а најдаље у року од три године од дана правноснажности одлуке о одузимању имовинске користи. У сваком случају оштећени мора у року од три месеца од дана правноснажности одлуке којом је усвојен његов имовинскоправни захтев да затражи намирење из одузете имовинске користи.

Одузимање имовине проистекле из кривичног дела

Ово је нова имовинска кривичноправна мера уведена у наше законодавство тек 2008. године. У тежњи да се појача оштрица кривичноправне репресије према учиниоцима кривичних дела који су за себе или друго лице прибавили противправну имовинску корист, поред одузимања имовинске користи прописане у члану 91 Кривичног законика, од 2008. године је уведена могућност и (привременог или трајног) одузимања имовине проистекле из одређених кривичних дела. То је омогућио Закон о одузимању имовине проистекле из кривичног дела²³ из 2008. године. У априлу 2013. године донет је нови Закон о одузимању имовине проистекле из кривичног дела²⁴. Овим законом се уређују услови, поступак и органи надлежни за откривање, одузимање и управљање имовином проистеклом из кривичног дела.

Овом мером се од учиниоца кривичног дела одузима имовина под којом се подразумева добро сваке врсте у Републици Србији или у иностранству, материјално или нематеријално, покретно или непокретно, процењиво или непроцењиво велике вредности и исправе у било којој форми којима се доказује право или интерес у односу на такво добро. Имовином се сматра и приход или друга корист остварена, непосредно или посредно, из кривичног дела, као и добро у које је она претворена или са којим је помешана. А имовином која је проистекла из кривичног дела сматра се имовина власника која је у очигледној несразмери са његовим законитим приходима (окривљени, окривљени сарадник, оставилац, правни следбеник или треће лице). Када се ради о „очигледној несразмери у вредности имовине“ представља фактичко питање које судско веће решава у сваком конкретном случају. При томе је сам закон одредио код којих кривичних дела је могуће на овај начин одузимање имовине (што указује да се овде не ради о општем институту кривичног права који се може применити на свако кривично дело и на сваког учиниоца кривичног дела).

Одузимање имовине проистекле из кривичног дела (члан 2 Закона) је могуће код следећих кривичних дела под условом да је њима имовинска корист прибављена у износу који прелази 1.500.000 динара: 1) организованог криминала, 2) отмице, 3) приказивање, прибављање и поседовање порнографског материјала и искоришћавање малолетног лица за порнографију, 4) против имовине (разбојничка крађа, разбојништво, превара, превара у осигурању, изнуда и зеленаштво), 5) против привреде (фалсификовање новца, фалсификовање хартија од вредности, фалсификовање и злоупотреба плат-

²³ Службени гласник Републике Србије. Бр. 97(2008).

²⁴ Службени гласник Републике Србије. Бр. 32(2013).

них картица, фалсификовање знакова за вредност, прављење, набављање и давање другом средстава за фалсификовање, пореска утаја, кријумчарење, прање новца, злоупотреба положаја одговорног лица, злоупотреба у вези са јавним набавкама, проузроковање лажног стечаја и оштећење повериоца), 6) неовлашћена производња, држање и стављање у промет опојних дрога, 7) против јавног реда и мира (недозвољена производња, држање, ношење и промет оружја и експлозивних материја и недозвољен прелаз државне границе и кријумчарење људи), 8) против службене дужности (злоупотреба службеног положаја, превара у служби, проневера, трговина утицајем, примање мита и давање мита) и 9) против човечности и других добара заштићених међународним правом (ратни злочин против цивилног становништва, недозвољена производња, промет и држање оружја чија је употреба забрањена, противправно убијање и рањавање непријатеља, противправно одузимање ствари од убијених, трговина људима, трговина малолетним лицима ради усвојења, заснивање ропског односа и превоз лица у ропском односу и финансирање тероризма).

Органи надлежни за откривање, одузимање и управљање имовином проистеклом из кривичног дела су: 1) јавни тужилац, 2) суд, 3) организациона јединица Министарства унутрашњих послова надлежна за финансијску истрагу и 4) Дирекција за управљање одузетом имовином. Јединица надлежна за финансијску истрагу (члан 6 Закона) је специјализована организациона јединица Министарства унутрашњих послова која открива имовину проистеклу из кривичног дела по службеној дужности или по налогу јавног тужиоца и суда при чему су сви државни и други органи, организације и јавне службе дужни да јој пруже помоћ.

Ради обављања послова у вези са привременим или трајним одузимањем имовине која је проистекла из кривичног дела основана је Дирекција за управљање одузетом имовином у саставу Министарства правде и државне управе која: 1) управља привремено или трајно одузетом имовином проистеклом из кривичног дела, имовином која је привремено одузета по наредби јавног тужиоца, предметима кривичног дела (члан 87 КЗ), 2) имовинском користи прибављеном кривичним делом (чл. 91 и 92 КЗ), имовином датом на име јемства у кривичном поступку и предметима који су привремено одузети у кривичном поступку, 2) врши процену вредности одузете имовине проистекле из кривичног дела, 3) складишти, чува и продаје привремено одузету имовину проистеклу из кривичног дела и управља тако добијеним средствима у складу са законом; 4) води евиденције о имовини којом управља и о судским поступцима у којима је одлучивано о таквој имовини, 5) учествује у пружању међународне правне помоћи, 6) учествује у обуци државних службеника и носилаца пра-

восудних функција у вези са одузимањем имовине проистекле из кривичног дела и 7) обавља друге послове у складу са законом. Ова Дирекција такође обавља наведене послове и у вези са имовинском користи која је проистекла из привредног преступа, односно прекршаја.

ЗАКЉУЧАК

У сузбијању различитих облика и видова криминалитета друштву стоји на располагању више различитих средстава, мера и поступака. Једно од тих средстава представљају и кривичноправне мере. Њих у савременом кривичном праву има више врста. Ту су кривичне санкције, али и друге кривичноправне мере *sui generis*. У спречавању и сузбијању имовинског криминалитета (који заузима значајно место у обиму и структури криминалитета од најстаријих времена до данас) из те широке лепезе различитих друштвених мера реаговања на криминалитет, по свом значају, природи, садржини, карактеру, сврси и дејству издвајају се имовинске кривичноправне мере. Њих има више врста. Најпознатије су две имовинске казне. То су: а) новчана казна и б) казна конфискације имовине. Поред њих савремено кривично право познаје и друге имовинске кривичноправне мере и то: а) меру безбедности одузимања предмета, б) одузимање имовинске користи прибављене кривичним делом и в) одузимање имовине проистекле из кривичног дела. Ради се о мерама којима се задире у имовину учиниоца кривичног дела, па ове две последње мере имају велике сличности са казном конфискације имовине.

Посебан значај од најстаријих времена, па и данас под утицајем низа међународних докумената универзалног или регионалног карактера, има казна конфискације имовине. Истина, ради се о казни која је дуго времена егзистирала и у кривичном праву Републике Србије (од средњег века и Душановог законика до 1990. године и Кривичног закона СФРЈ). Данас она више не представља врсту кривичне санкције у нашој земљи, али је познају бројна друга савремена кривична законодавства са различитим правотехничким решењима. Иако се овде првенствено ради о принудној, ретрибутивној мери која се примењује према учиниоцу кривичног дела управо због извршеног дела и против његове воље, не може се спорити и њен превентивни значај.

Пошто се овом врстом имовинске казне (која се истина у упоредном кривичном законодавству може јавити и као казна и као посебна кривичноправна мера или као правна последица осуде) од учиниоца кривичног дела одузима целокупна или део имовине или само одређени предмети у вези са извршеним кривичним делом, дакле имовинска права или имовина, то се њоме друштво на најефикаснији

и најрационалнији начин супротставља управо учиниоцима имовинских кривичних дела. Тако се може рећи да казна конфискације имовине управо делује дестимулативно на учиниоца кривичног дела, али и на широке масе грађана, јасно манифестујући решеност и одлучност друштвене заједнице да нико не може да има користи од вршења кривичних дела, односно од свог противправног понашања. Но, сигурно је, такође, у криминалној политици често истицано схватање да се спречавање и сузбијање криминалитета било ког облика и вида испољавања, па и имовинског, не може ефикасно спровести само применом кривичних санкција.

ЛИТЕРАТУРА

- Богдашич, О. В. (2004). *Уголовниј кодекс Литовској Републики [Criminal code of the Republic of Lithuania]*. Санкт Петербург: Јуридикескиј Центр Прес.
- Grozđanić, V. i Škorić, M. (2009). *Uvod u kazneno pravo [Introduction of the Criminal law]*. Zagreb: Organizator.
- Ђорђевић, М. и Ђорђевић, Ђ. (2014). *Кривично право [Criminal law]*. Београд: Пројурис.
- Запезалова, В.В. и Манцева, Н.И. (2001). *Уголовниј кодекс Естонској Републики [Criminal code of the Republic of Estonia]*. Санкт Петербург: Јуридикескиј центр Пресс.
- Игњатовић, А. (2007). *Кривично право. Општи део [Criminal law, General Part]*. Нови Сад: Привредна академија.
- Јеремић, Т. (1947). *Совјетско кривично право. Општи део [Soviet Criminal law]*. Београд: Удружење студената права.
- Јовашевић, Д. (2001). Новчана казна у југословенском кривичном праву [Fine in the Yugoslav Criminal law]. *Правни зборник*. Подгорица, 1–2, 230–243.
- Јовашевић, Д. (2010). *Кривично право. Општи део [Criminal law, General Part]*. Београд: Номос.
- Јовашевић, Д. и Стевановић, З. (2011). *Казне као облик друштвене реакције на криминал [Punishments as form of social reactivate against criminal]*. Београд: Институт за криминолошка и социолошка истраживања.
- Јовашевић, Д. (2011). *Међународно кривично право [International Criminal law]*. Ниш: Правни факултет.
- Коробаев, А.И. и Еремин, В.Н. (2002). *Уголовниј кодекс Јапоније [Japanese Criminal code]*. Санкт Петербург: Јуридикескиј центр Пресс.
- * (2003). *Kriminalnij kodeks Ukraјini [Criminal Code of the Ukraine]*. Официјне виданија. Verhovna rada Ukraјni. Kiev: Parlamentske vidavnictvo.
- Лазаревић, Јб. (2005). *Коментар Кривичног законика Републике Србије [Commentary of the Criminal code of the Republic of Serbia]*. Београд: Савремена администрација.
- Lukashov, A.I. i Sarkisova, E.A. (2001). *The Latvian Penal code*. Saint Petersburg: Yuridicisky Center Press.
- Мрвић Петровић, Н. (2005). *Кривично право [Criminal law]*. Београд: Службени гласник.
- Ненов, И. и Стојнов, А. (1992). *Наказатељно право на Република Блгариа. Обща част [Bulgarian Criminal law, General part]*. Књига втора. Софија: СофиР.

- Николић, Д. и Ђорђевић, А. (2002). *Законски текстови старог и средњег века*. Ниш: Правни факултет.
- Novoselec, P. (2004). *Opći dio kaznenog prava [General part of the Criminal law]*. Zagreb: Pravni fakultet.
- Paglee, C.D. (1998). *Chinese Criminal code*. Beijing: University Press.
- Petrović, B. i Jovašević, D. (2005). *Krivično (kazneno) pravo Bosne i Hercegovine. Opći dio [Criminal law of the Bosnia and Herzegovina, General part]*. Sarajevo: Pravni fakultet.
- Прадел, Ж. (2009). *Компаративно кривично право, санкције [Comparative Criminal law, sanctions]*. Београд: Правни факултет.
- Радовановић, М. (1975). *Кривично право. Општи део [Criminal law, General part]*. Београд: Савремена администрација.
- Рарог, А.И. (2008). *Уголовное право России. Общая часть [Russian Criminal law, General part]*. Москва: ЕКСМО.
- * (1995). *Сборник наказателни закони*. Софија: СофиР.
- Selinšek, Lj. (2007). *Kazensko pravo. Splošni del in osnove posebnega dela*. Ljubljana: GV Založba.
- Срзентић, Н., Стајић, А. и Лазаревић, Љ. (1986). *Кривично право СФРЈ. Општи део [Criminal law of SFRY, General part]*. Београд: Савремена администрација.
- * (2012). *StGB. Strafgesetzbuch*. 50. Auflage. Munchen: Beck.
- Стојановић, З. (2006). *Кривично право. Општи део [Criminal law, General part]*. Београд: Правна књига.
- Turković, K. et al. (2013). *Komentar Kaznenog zakona [Commentary of the Criminal code]*. Zagreb: Narodne novine.
- Федосова, И. и Скуратова, Т. (2005). *Уголовниј кодекс Рускајској федерацији [Russian Criminal code]*. Москва: Гарант.
- Foregger, E. i Serini, E. (1989). *Strafgesetzbuch. StGB*. 9. Auflage. Wien: Manzsche Verlag.
- Horvatić, Ž. (2003). *Kazneno pravo. Opći dio [Criminal law, General part]*. Zagreb: Pravni fakultet.
- * (2000). *Criminal code of the Republic of Albania*. Official text. Tirana.
- * (2000). *Criminal code of the Republic of Belarus*. Official text. Minsk.

Прописи

- Росијскоја газета. Но.50(2003).
- Службени лист ДФЈ. Бр. 48(1945).
- Службени лист ФНРЈ. Бр. 61(1946), 74(1946) и 105(1946).
- Службени лист ФНРЈ. Бр. 66(1946).
- Службени лист ФНРЈ. Бр. 106(1947).
- Службени лист ФНРЈ. Бр. 13(1951).
- Службени лист СФРЈ. Бр. 44(1976).
- Службени лист СФРЈ. Бр. 38(1990).
- Службени лист СРЈ. Међународни уговори. Бр. 6(2001).
- Службени лист СРЈ. Међународни уговори. Бр. 2(2002).
- Службени лист СРЈ. Међународни уговори. Бр. 7(2002).
- Службени лист СРЈ. Међународни уговори. Бр. 7(2002).
- Службени гласник Републике Србије. Бр. 39(2003).
- Службени гласник Републике Србије. Бр. 97(2008).
- Службени гласник Републике Србије. Бр. 32(2013).

THE CONFISCATION OF PROPERTY IN MODERN CRIMINAL LAW

Dragan Jovašević

University of Niš, Faculty of Law, Niš, Serbia

Summary

In the structure of criminality since the oldest days until today, in our as well as in other countries, crimes against property have been the most frequent. That is the reason why all criminal legislations prescribe different types of punishments that affect perpetrator's property as an efficient answer of the society to crimes against property. Measures that affect perpetrator's properties include the following: 1) punishments affecting property: fine and confiscation of property, 2) safety measure that includes seizure of objects, 3) measure of confiscation of financial benefit obtained by the commission of criminal offence and 4) confiscation of property derived from the commission of criminal offence. Although it represents one of the oldest punishments, the confiscation of property does not exist in Serbian criminal law. However, comparative criminal legislation is familiar with this sanction, as well as some international documents, considering it an adequate sanction for the perpetrators of the most serious criminal offences (such as organized crime).

Confiscation of property represents one of the oldest punishments, which is familiar since the oldest days in our country as well as in the rest of the world. Until 1990, it used to represent a frequently applied punishment against the perpetrators of the most serious criminal offences in Yugoslavian criminal law (predominantly political, economic and crimes of corruption). Nowadays, it is a criminal sanction the application of which includes total or partial confiscation of perpetrator's property within the limits set by the law. By imposing this punishment, the state creates legal possession over the property of the perpetrator of criminal offence. Although it had been present in our criminal law for a long time it is not prescribed by new Criminal Code adopted in 2005.

But, foreign criminal legislations are familiar with this most severe type of sanction affecting perpetrator's property. Its application is prescribed by a series of international documents of universal (UN) and regional (European Union and Council of Europe) character. Today, it is imposed on the perpetrators of the most serious criminal offences, primarily with the elements of organized crime or corruption. Apart from this type of punishment, contemporary criminal legislations are familiar with other measures against property with similar nature, contents, character and effects. These are: 1) confiscation of property obtained by criminal offence and 2) confiscation of property derived from the commission of criminal offence. Therefore, it is necessary to point out the similarities and differences between these various types of measures affecting perpetrator's property in our, foreign and international criminal law.